

INTERJÚ KÉZDI KÁROLYNÉVAL

I. A foglalkozás rövid összefoglalása

A foglalkozás célja, hogy elmélyítse és új nézőpontba helyezze az 1956-os forradalomról és szabadságharcról tanultakat. Feldolgozását 8. és 12. évfolyamon egyaránt ajánljuk.

A feldolgozás csoportmunka, projektmunka, pármunka (részben házi feladat) formájában történik, és a diákokat a legújabb kommunikációs és digitális eszközök használatára is sarkalja.

Elsősorban **összefoglaló, ismétlő-rendszerező óráknak** ideális.

Nevelési célok: A tanuló felismeri, hogy amikor egy esemény bekövetkezett az okait kutatjuk, nemcsak azt a kérdést kell feltenni magunknak, hogy miért következett be az esemény, hanem azt is, hogy miért nem valami más történt helyette. Átlátja, hogy nehéz történelmi helyzetben az emberek nézeteit, döntéseit és cselekedeteit élethelyzetük miként befolyásolja. Felismeri, hogyan alakították egy család sorsát a politikai, történelmi események.

Belátja, hogy a szovjet megszállás és a kommunista diktatúra a lakosságot szabadságjogaiban korlátozta. Megismeri a szatírát, mint filmes műfajt, és a látottak alapján következtetéseket von le egy politikai rendszer működésével kapcsolatban.

Felismeri a szovjet megszállás és az ebből fakadó korlátozott állami szuverenitás következményeit, az elhibázott gazdaságpolitikának a mindennapi életre gyakorolt hatását. Képes felhasználni különböző visszaemlékezők adatközléseit, kiszűrve azok szubjektív elemeit, objektív történelmi kép kialakítása céljából az adott korról.

Kerettantervi fogalmak, nevek, topográfiai és kronológiai adatok:

Dolgozók Pártja (MDP), népköztársaság, internálás, ÁVH, besúgó hálózat, egypártrendszer, pártállam, reakciók, koncepciók, MEFESZ, intervenció.

Mindszenty József, Rákosi Mátyás, Kádár János, Nagy Imre, Maléter Pál.

Az 1956-os forradalom főbb fővárosi helyszínei: 1945, 1956. október 23., 1956. november 4.

(TÖRTÉNELEM, TÁRSADALMI ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK kerettanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyama számára)

Az óraelem felhasználásának vázlatos összefoglalása:

- Órát megelőző házi feladat (kérdéssor)
- Órai ellenőrzés, majd a filmes interjú irányított kérdések általi frontális megbeszélése, forráselemzés (következtetés táblázatok adataiból) csoportmunkában, vagy osztálykeretben
- Szorgalmi házi feladat csoportmunkában/egyéni

A tananyagegységet **szóbeli értékelés és jegyadás** zárja az elkészült projekt, az órai munka és a tanulói óravázlat alapján.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

II. Az óra előkészítése

Házi feladat az órát megelőzően: nézzétek meg a Kézdi Károlynéval készült interjút, majd válaszoljatok az alábbi kérdésekre!

1. Az 50-es években elképesztő szegénységben éltek a falvakban. Miért nem volt elegendő ennivalójuk?

.....

.....

.....

2. Miért volt elegendő egyetlen malacláb ahhoz, hogy valakit letartóztassanak?

.....

.....

.....

3. Miért költözött az interjúalany a városba?

.....

4. Miért mondta Kézdi Károlyné, hogy „Aki párttag volt, az létezett”?

.....

.....

III. Órai munka – az óra menete

1. Bevezetés és a házi feladat megbeszélése

2. Nézzétek meg az alábbi filmrészletet! Az interjú melyik részletéhez kapcsolódik? (A tanú – Dezsőnek meg kell halnia; az interjú első részéhez kapcsolódik, amely többek között a feketevágásról szól) <https://www.youtube.com/watch?v=bq8rTZoJiSk>

- Mit viselnek és mit énekelnek a gyerekek? – úttörő és kisdobos egyenruha; mozgalmi és úttörődalok
- Szerintetek mi történik később Dezső földi maradványaival? – a Pelikán család lebukik, a húsárut petróleummal lelocsolják, hogy később a tárgyaláson bizonyíték legyen, az apát börtönbe viszik (ha van idő, ezt a jelenetet is meg lehet nézni a filmből)

3. Az interjúalany utal arra, hogy a faluból sokan el akarták hagyni az országot, de végül senki sem ment külföldre. Vetítsük le az alábbi filmrészletet:

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

<http://1956.osaarchivum.org/document/10785>

- Milyen céllal készülhetett a film?
- A film szerint kik hagyták el az országot? (bűnözők, megtévesztett emberek)
- Mi lett a sorsuk azoknak, akik távoztak? (hírszerzésre, kémkedésre veszik rá őket a kényszer és az ígéretes eszközével)

4. Elemezzük az alábbi táblázatokat (közösen, vagy csoportmunkában)

- az ország mely részeiből távoztak a legtöbben? Miért? (Budapestről, ahol a legsúlyosabb harcok folytak; Nyugat-Magyarországról, mivel az közelebb volt az osztrák határhoz)

Az illegálisan külföldre távozottak országrészenként a települések csoportjai szerint

Utolsó állandó lakóhely (ország rész)	Az illegálisan külföldre távozottak					
	szám szerint			száz lakosra		
	város	község	összesen	város	község	összesen
Budapest	80077	-	80977	4,17	-	4,17
Nyugat-Dunántúl	11 414	12 767	24181	5,60	2,64	3,52
Közép-Dunántúl	6 243	6 935	13 178	2,17	1,00	1,34
Dél-Dunántúl	2 382	5 606	8178	0,90	0,56	0,63
Dunántúl együtt	20 039	25 508	45 547	2,65	1,15	1,53
Pest megye	918	7 546	8 464	0,91	1,16	1,12
Észak	3 239	3 469	6 708	0,95	0,38	0,53
Dél-Alföld	2 451	2 282	4 733	0,47	0,24	0,32
Tiszántúl	1838	3 464	5 302	0,41	0,32	0,35
Dunabalgata együtt	8 446	16 761	25 207	0,60	0,46	0,50
Mindösszesen	109 462	42 269	151731	2,68	0,72	1,52

- Az alábbi táblázat a távozás időpontjával kapcsolatos adatokat közli. Ábrázoljuk az adatokat grafikonon, feltüntetve a kivándorlás mértékét befolyásoló belpolitikai eseményeket.

Az illegálisan külföldre távozottak a távozás időpontja szerint

Távozás időpontja	Az illegálisan külföldre távozottak	
	szám szerint	%-ban
1956. okt. 23–31.	4 277	2,8
nov. 1–30.	82 006	54,0
dec. 1–31.	38 639	25,5
1956. okt. 23–dec. 31. együtt	124 922	82,3
1957. jan. 1–31.	19 262	12,7
febr. 1–28.	3 434	2,3
márc. 1–ápr. 30.	299	0,2
1957. jan. 1–ápr. 30. együtt	22 995	15,2
Ismeretlen időpont	3 514	2,5
Összesen	151731	100,0

- A következő táblázat a kivándorlók foglalkozását mutatja. Melyik gazdasági ágazat képviselteti magát a legkevésbé? – mezőgazdaság

Az illegálisan külföldre távozott keresők megoszlása nemeként

Megnevezés	Az illegálisan külföldre távozott kereső						száz lakosra
	szám szerint			százalékban			
	férfiak	nők	összesen	férfiak	nők	összesen	
Fizikai dolgozó ¹⁸	51 500	13 582	65 082	66,5	54,4	63,5	3,96
Szellemi dolgozó	15 593	10 378	25 971	20,1	41,5	25,4	3,31
Mezőgazdasági dolgozó ¹⁹	6 729	583	7 312	8,7	2,3	7,1	0,37
Egyéb	3 669	440	4 109	4,7	1,8	4,0	0,71
Összesen	77 491	24 983	102 474	100,0	100,0	100,0	2,06

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

- Ez a táblázat a legálisan hazatértek számát és arányát mutatja (1957 tavaszáig). Vajon milyen okok miatt tértek vissza?

Korcsoport	Visszatért					
	férfiak	nők	összesen	férfiak	nők	összesen
	szám szerint			százalékban ²⁴		
0-14 éves	699	274	973	9,8	12,5	10,4
15-19 éves	2132	579	2 711	30,0	26,4	29,1
20-24 éves	1455	375	1 830	20,4	17,1	19,7
25-29 éves	1013	244	1 257	14,2	11,1	13,5
30-34 éves	691	201	892	9,7	9,2	9,6
35-39 éves	376	126	502	5,3	5,8	5,4
40-49 éves	517	203	720	7,3	9,3	7,7
50-59 éves	179	126	305	2,5	5,8	3,3
60 éves és idősebb	55	62	117	0,8	2,8	1,3
Ismeretlen korú	52	145	2 140 ²⁵	-	-	-
Összesen	7169	2335	11 447	100,0	100,0	100,0

forrás: 1957-es KSH jelentés az 1956-os disszidálásról,
epa.oszk.hu/00000/00036/00008/pdf/11.pdf

IV. Házi feladat (szorgalmi)

- A) Mutassátok be az 56-os forradalmat követő magyar menekültáradat fő irányait, jellegét! Milyen szervezeteket, sajtótermékeket hoztak létre a magyar menekültek?
- B) Nézzetek meg részleteket „A tanú” című filmből – a Youtube-on számos, rövid részlet található. A Rákosi-korszak mely sajátosságait figurázza ki a rendező, Bacsó Péter?

MELLÉKLET – A feladatlap lehetséges megoldása

- Az 50-es években elképesztő szegénységben éltek a falvakban. Miért nem volt elegendő ennivalójuk?** – beszolgáltatási rendszer, padlássöprés
- Miért volt elegendő egyetlen malacláb ahhoz, hogy valakit letartóztassanak?** – állapot csak engedéllyel lehetett vágni, a feketevágás (engedély nélküli disznóvágás) bűncselekmény volt
- Miért költözött az interjúalany a városba?** – saját bevallása szerint még kapálni sem tudott; valószínűleg nem tudott megélni a földjéből, ezért inkább a városba ment, ahol a fejlődő ipar munkaigénye miatt könnyen található állást
- Miért mondta Kézdi Károlyné, hogy „Aki párttag volt, az létezett”? – a párttagok mindenhol előnyben részesültek, a faluban még a munkaversenyt is ők nyerték meg**

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.